

نوروز

گذار از آتش؛ نوزایی جهان گیاهی

از نوروز تا سووشون تا نوروز

چهارشنبه سوری: در برخی جاها مردم چهار هفته در شب های چهارشنبه ی پایان سال (خورشیدی) به بزرگداشت بُنمایه های چهارگانه (آب ، آتش ، خاک و باد) آیینهایی ویژه برگزار می کنند.....

یادکرد از این چهار بُنمایه به روشنی در آیینهای سوگ سیاوش / سووشون هم دیده می شود، چه همه آیینهای چهارشنبه سوری، نوروز و سووشون آیینهای پیوسته به زندگی گیاهی ست، گیاه است که می آید، می رود و باز می آید. از همین است که آیینهای نوروزی، و به ویژه خواجه پیروز / حاجی فیروز، و آیینهای سوگ سیاوش دو سر یک داستان اند. آغاز و پایان و باززایی جهان گیاهی!

در آیین سووشون (=سوگ سیاوش) در فارس چهار مَلک (=فرشته) در برگزاری آیین همباز اند:

مَلک باد، مَلک آب، مَلک خاک و مَلک آتش یعنی هر چهار بُنمایه کشت و ورز، آن گونه که گذشتگان می انگاشتند .

این زمانی ست که بر گشته / شهید شدن ایزد گیاهی، سیاوش سوگواری می کنند و می مویند . آمدن ایزد را هم خوشامد می گویند و جشن می گیرند، به شادی : در آذربایجان و آران ، مردم چهار چهارشنبه نزدیک به نوروز را جشن می گیرند. نخستین چهارشنبه را «سو چرشنبه سی» یا چهارشنبه آب، دومی را «اود چرشنبه سی» یا چهارشنبه آتش، سومی را «توپراق چرشنبه سی» یا چهارشنبه خاک، و چهارشنبه آخر را «یئل چرشنبه سی» یا چهارشنبه باد می گویند . این نامگذاری ها به روشنی نشان دهنده سرشت باور به بنیاد گیاهی زندگی ست، همچنان که در آیینهای "سووشون" از چهار " مَلک " آب، باد، خاک و آتش یاد می شود. در «چرشنبه بایرامی»، که سه شنبه شب ها برگزار می شود جوانان آتش روشن می کنند و دختر و پسر از روی آتش جَست می زنند.

آیین های عَلم دَوَدی (بستن علم) و عَلم واچینی (باز کردن علم) در گیلان که پس از درو برگزار می شود را گونه ای یادکرد و بزرگداشت ایزد گیاهی می توان شمرد.